

Veřejný rejstřík

Právní zájem na zrušení zapsané osoby s likvidací - a to jak z důvodu opakovaného neplnění povinností podle § 104 z. v. r., tak z důvodu neplnění povinností majícího závažné důsledky pro třetí osoby podle § 105 z. v. r. - je zásadně dán již tím, že zápisy v rejstříku a sbírka listin o takové osobě neodpovídají požadavku aktuálnosti a úplnosti a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 2536/2021-193 ze dne 24.2.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci společnosti E., zastoupené Mgr. V.K., advokátem, se sídlem v O., za účasti J. Š., narozeného XY, bytem XY, o zrušení společnosti s likvidací a o jmenování likvidátora, vedené u Krajského soudu v O., pod sp. zn. 24 Cm 137/2020, o dovolání společnosti E., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 1. 2021, č. j. 5 Cmo 219/2020-87, ve znění usnesení ze dne 4. 3. 2021, č. j. 5 Cmo 219/2020-100, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 13. 7. 2020, č. j. 24 Cm 137/2020-11, zamítl návrh na přerušování řízení (výrok I.), zrušil společnost E. (dále jen „společnost“), s likvidací a nařídil její likvidaci (výrok II.), likvidátorem společnosti jmenoval J. Š. (výrok III.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok IV.) a o poplatkové povinnosti (výrok V.).

[2] Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Společnost vznikla zápisem do obchodního rejstříku dne 7. 2. 2002 a jejím jediným společníkem a jednatelem je J. Š.

2) Výzvami rejstříkového soudu ze dne 6. 8. 2018 (doručené společnosti 7. 8. 2018), ze dne 3. 9. 2018 (doručené společnosti téhož dne) a urgencemi ze dne 2. 10. 2018 (doručené 4. 10. 2018) a ze dne 17. 12. 2018 (doručené 19. 12. 2018) byla společnost vyzvána podle § 72 odst. 1, § 104 a § 105 zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů (dále jen „zákon o veřejných rejstřících“ či „z. v. r.“), k založení výročních zpráv a účetních závěrek včetně příloh za roky 2006 až 2017 do sbírky listin, „přičemž byla upozorněna na možnost zrušení společnosti, pokud tak v soudem stanovené lhůtě neučiní.“ Společnost žádné listiny k založení do sbírky listin nepředložila.

3) Usnesením ze dne 8. 2. 2019, č. j. C 26014/RD19/KSOS, Fj 73351/2018/KSOS, rejstříkový soud uložil společnosti podle § 104 z. v. r. pořádkovou pokutu ve výši 5.000 Kč, kterou společnost zaplatila dne 31. 5. 2019.

4) Usnesením ze dne 30. 4. 2020, č. j. 24 Cm 137/2020-4, soud prvního stupně na základě podnětu rejstříkového soudu ze dne 21. 4. 2020 zahájil řízení o zrušení společnosti s likvidací, nařízení její likvidace a o jmenování likvidátora; současně určil společnosti 14 denní lhůtu ke zjednání nápravy obsahu sbírky listin.

5) Podáním ze dne 21. 6. 2020 J. Š. navrhl, aby soud řízení zastavil, popřípadě je přerušil, a podal návrh k Ústavnímu soudu na zrušení § 66 písm. c) z. v. r.

[3] Soud prvního stupně na takto ustaveném základě shledal, že jsou splněny podmínky § 105 z. v. r. pro zrušení společnosti a nařízení její likvidace. Uvedl, že „společnost přes výzvu rejstříkového soudu nezjednala nápravu, nezaložila do sbírky listin požadované listiny, takže stávající obsah sbírky listin je v rozporu s § 66 odst. c) z. v. r.“

[4] Soud konstatoval, že povinnost zakládat a následně zveřejňovat účetní závěrky ve sbírce listin je „zákonem stanovená povinnost naplňující princip formální publicity veřejných rejstříků“. Podle soudu zákonná úprava „upřednostnila (v souladu s principem proporcionality) zájem třetích osob na dostupnosti informací před zájmem bezprostředně dotčených subjektů na ochranu předmětných informací“. Soud v této souvislosti vysvětlil, že „třetími osobami nejsou jen konkurující společnosti, ale rovněž i ostatní subjekty mající právo na informaci o ekonomické situaci společnosti, např. obchodní partneři společnosti (z pohledu dobytosti pohledávek), či potenciální budoucí zaměstnanci“.

[5] Závěrem soud dovodil, že „zájem osob na dosažitelnosti informací ekonomického charakteru o zapsaných osobách (transparentnosti) je zákonem chráněným obecným zájmem zmíněným v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, přičemž v tomto případě převyšuje nad ryze soukromým zájmem na ochranu soukromí“, a uzavřel, že § 66 odst. c) z. v. r. není v rozporu s ústavním pořádkem.

[6] K odvolání společnosti Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označenými rozhodnutími usnesení soudu prvního stupně ve výrocích II., III. a IV. potvrdil, ve výroku V. je změnil tak, že se společnosti povinnost zaplatit soudní poplatek neukládá (první výrok), a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

[7] Odvolací soud, vycházející ze skutkových závěrů soudu prvního stupně, potvrdil, že soud prvního stupně „postupoval zcela správně“, když společnost zrušil s likvidací a jmenoval likvidátora, neboť společnost „dlouhodobě svévolně ignoruje“ povinnost vyplývající z § 66 písm. c) z. v. r., protože nebyl na místě jiný postup, než její zrušení dle § 105 z. v. r. ve spojení s § 106 odst. 1 z. v. r.

[8] „I stran většiny odvolacích námitek“ odvolací soud odkázal na „správné a výstižné“ vypořádání se s nimi již soudem prvního stupně, „jak je zachyceno v odstavcích 10 až 14 napadeného usnesení“. Konstatoval, že právní zájem na zrušení společnosti ve smyslu § 105 z. v. r. je dán zejména tím, „že sbírka listin nemá žádnou vypovídací hodnotu a tedy ani v nejmenším neplní svou informační funkci vůči třetím osobám, tj. spotřebitelům, zákazníkům, obchodním partnerům, investorům apod.“

[9] Námitku společnosti, podle níž by soudy měly k obchodním společnostem (ve vztahu k jejich publikační povinnosti vůči sbírce listin) přistupovat rozdílně podle toho, kolik mají společníků, hodnotil odvolací soud jako „nesmyslnou a diskriminační“, a to „již jen z toho důvodu“, že počet společníků společnosti se může v průběhu času měnit.

II. Dovolání a vyjádření k němu

[10] Proti té části prvního výroku odvolacího soudu, kterou soud potvrdil výroky II. a III. rozhodnutí soudu prvního stupně, podala společnost dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a to (posuzováno podle obsahu dovolání) otázek:

1) týkajících se právního zájmu na zrušení zapsané osoby s likvidací ve smyslu § 105 z. v. r.; zejména, zda právní zájem je dán právem (konkrétně neurčených) třetích osob, vůči kterým sbírka listin plní informační funkci, či se „zrušení zapsané osoby musí dotýkat právního postavení konkrétní osoby, tj. jejích práv a povinností vyplývajících z hmotného práva“,

2) zda je dotčen zájem třetích osob ve smyslu § 105 z. v. r., když jednočlenná obchodní společnost, která je mikro účetní jednotkou ve smyslu zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví (dále jen „zákon o účetnictví“), nezaloží do sbírky listin výroční zprávy a účetní závěrky, a zda lze v tomto případě takovou společnost podle § 105 z. v. r. zrušit,

3) zda důvod pro zrušení společnosti s likvidací podle § 105 z. v. r. spočívá v tom, že je společnost „nefunkční, nemá žádný příjem a dlouhodobě nevykonává podnikatelskou činnost“.

[11] Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[12] Dovolatelka předně brojí proti závěru odvolacího soudu, podle něhož právní zájem na zrušení zapsané osoby je dán „veřejným“ právním zájmem třetích osob (spotřebitelů, zákazníků, obchodních partnerů, investorů), vůči nimž plní sbírka informační funkci. Pojem právní zájem dle § 105 z. v. r. je podle jejího mínění nutno vykládat tak, „že se zrušení zapsané osoby musí přímo dotýkat právního postavení konkrétní osoby, tj. jejích práv a povinností vyplývajících z hmotného práva“.

[13] Podle dovolatelky představuje společnost mikro účetní jednotku [ve smyslu § 1b písm. a) zákona o účetnictví] a podle § 1a zákona o účetnictví „se nejedná o subjekt s hodnotami dotýkající se veřejného zájmu“. Hodnoty na účetních dokladech jsou podle dovolatelky „klíčové k určení, zda je či není dotčen veřejný zájem třetích osob na dosažitelnosti ekonomické informace“. Z činnosti společnosti plynou roční výnosy „v řádu stovek tisíc korun“, z čehož dovolatelka usuzuje, že nikdy nebyl dotčen právní zájem třetích osob a rozhodnutí soudu o jejím zrušení je „formalisticky přepjaté“.

[14] Zveřejnění účetních závěrek a výročních zpráv dovolatelka považuje za zneužitelné v rámci konkurenčního boje a za rozporné s jejím obchodním zájmem a bezpečnostní politikou. Domnívá se, že plnění publikační povinnosti může mít negativní dopad do osobní sféry jejího jediného společníka a jednatele J. Š. a jeho rodiny.

[15] Závěrem dovolatelka odkazuje na Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. 6. 2013, o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forem podniků (dále též jen „směrnice“), podle níž „členské státy mohou mikropodniky osvobodit od povinnosti zveřejňovat roční účetní závěrku“, majíc za to, že napadené rozhodnutí je se touto směrnicí v rozporu.

III. Přípustnost dovolání

[16] Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

[17] Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem

vyřešená právní otázka posouzena jinak.

[18] V pořadí druhá dovolatelkou položená otázka přípustnost dovolání nezakládá, neboť její řešení vyplývá z jasného znění § 105 z. v. r., podle něhož nezaložení listin (i přes opakovanou výzvu) do sbírky listin má za následek zrušení společnosti a zákon tento následek nepodmiňuje velikostí, hospodářským obratem, ani počtem společníků společnosti. Pouhé zopakování zcela jasného a žádné výkladové obtíže nepřinášejícího znění právního předpisu Nejvyšším soudem nelze přitom považovat za řešení otázky hmotného nebo procesního práva, na němž závisí napadené rozhodnutí ve smyslu § 237 o. s. ř.

[19] Odvolací soud založil napadené rozhodnutí na závěru, že důvod zrušení dovolatelky spočívá v opakovaném neplnění povinnosti vyplývající pro ni z § 66 písm. c) z. v. r., přičemž právní zájem na zrušení dovolatelky ve smyslu § 105 z. v. r. je dán tím, že sbírka listin neplní svou informační funkci vůči třetím osobám.

[20] Ani argumentace, snesená dovolatelkou ve vztahu k třetí otázce, proto není s to založit přípustnost dovolání. Řešení nastíněné otázky (zda důvod pro zrušení společnosti s likvidací podle § 105 z. v. r. spočívá v tom, že je společnost „nefunkční, nemá žádný příjem a dlouhodobě nevykonává podnikatelskou činnost“) se totiž nemůže projevit v poměrech dovolatelky, které založilo dovoláním napadené rozhodnutí (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015, uveřejněné pod číslem 102/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[21] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení první dovolatelkou položené otázky výkladu pojmu „právní zájem“ na zrušení zapsané osoby s likvidací ve smyslu § 105 z. v. r., neboť ta v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena

IV. Důvodnost dovolání

[22] Dovolání není důvodné.

[23] S ohledem na skutkové okolnosti projednávané věci Nejvyšší soud věc posoudil podle zákona o veřejných rejstřících ve znění účinném do 31. 12. 2020.

[24] Podle § 66 písm. c) z. v. r. sbírka listin obsahuje (mimo jiné) výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, nejsou-li součástí výroční zprávy, stanoví-li povinnost jejich uložení do sbírky listin zákon upravující účetnictví osob a vyžaduje-li jejich vyhotovení jiný zákon.

[25] Podle § 21a odst. 4 zákona o účetnictví, zveřejňují účetní jednotky, které se zapisují do veřejného rejstříku, účetní závěrku a výroční zprávu jejich uložení do sbírky listin nejpozději v době stanovené v odstavci 2; přitom účetní závěrka může být uložena jako součást výroční zprávy. Povinnost zveřejnění uvedených účetních záznamů podle tohoto zákona účetní jednotka splnila okamžikem jejich předání rejstříkovému soudu.

[26] Podle § 104 z. v. r. může předseda senátu uložit pořádkovou pokutu zapsané osobě také tehdy, jestliže neuposlechla výzvy rejstříkového soudu, aby mu sdělila skutečnosti nebo předložila listiny potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu nebo aby mu předložila listiny, které podle tohoto nebo jiného zákona mají být založeny do sbírky listin; pořádkovou pokutu lze uložit do výše 100 000 Kč.

[27] Podle § 105 z. v. r. platí, že neplní-li zapsaná osoba povinnosti podle § 104 opakovaně nebo může-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a je na tom právní zájem, může rejstříkový soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací; rejstříkový soud na tuto skutečnost zapsanou osobu upozorní a poskytne jí přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků.

[28] Podle § 106 odst. 1 z. v. r. za neuposlechnutí výzvy podle § 104 se závažnými důsledky pro třetí osoby se považuje zejména nepředložení aktualizovaných listin podle § 66 písm. a) až c) a j).

[29] K otázce tzv. nuceného zrušení právnické osoby Nejvyšší soud uzavřel, že:

1) Tzv. nucené zrušení právnické osoby s likvidací představuje výjimku z pravidla, podle něhož o svém zrušení rozhoduje právnická osoba sama (její orgán) [viz § 168 odst. 2 o. z.]. Soud je oprávněn zrušit právnickou osobu a nařídít její likvidaci zpravidla v případech, kdy právnická osoba nesplňuje základní předpoklady, které pro její existenci a činnost vyžaduje zákon, anebo závažně porušuje zákonné povinnosti [srov. zejména § 172 odst. 1, § 211 odst. 2, § 268 odst. 1, § 306 odst. 2, § 377 odst. 1, § 401 odst. 2 a § 417 o. z., popř. § 93, § 115 odst. 1, § 149 odst. 4, § 198 odst. 3, § 215 odst. 1, § 306 odst. 3, § 308 odst. 3, § 318 odst. 2, § 443, § 453 odst. 1, § 713, § 726 odst. 3, § 757, § 773 a § 777 odst. 2 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), § 105 zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, jakož i článek II zákona č. [458/2016](#) Sb.].

2) K nucenému zrušení právnické osoby soud přistoupí pouze tehdy, neodstranila-li právnická osoba konkrétní vytkaný nedostatek ani v přiměřené lhůtě, kterou jí soud před vydáním rozhodnutí poskytl (§ 172 odst. 2 o. z.). Rozhodne-li proto soud o nuceném zrušení právnické osoby s likvidací, učiní tak až poté, kdy právnická osoba ani přes jeho výzvu nezjedнала nápravu.

[30] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017, uveřejněné pod číslem 36/2019 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 36/2019“), či ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4549/2016.

[31] Také úprava následků porušení povinnosti předložit listiny zakládáné do sbírky listin obsažená v § 104 až 106 z. v. r. umožňuje, aby rejstříkový soud – za splnění zákonných podmínek – zapsanou osobu (nuceně) zrušil s likvidací (§ 105 z. v. r.). Jednou z těchto podmínek je i existence právního zájmu na zahájení takového řízení (srov. § 105 a § 106 z. v. r.).

[32] Citovaná úprava povinnosti zveřejňování listin (účetních záznamů) a důsledků jejího nedodržení je provedením čl. 30 až 33 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. 6. 2013, o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forem podniků, které ukládají členským státům Evropské unie, aby zajistily zveřejnění „řádně schválené roční účetní závěrky a zprávy vedení podniku“ a stanoví konkrétní pravidla zveřejňování. Podle bodu (4) odůvodnění směrnice „roční účetní závěrky mají různé cíle „a nejenže poskytují informace pro investory na kapitálových trzích, ale také podávají přehled o dříve provedených transakcích a zlepšují správu a řízení podniků“. Podle bodu (55) odůvodnění je cílem směrnice „usnadnit přeshraniční investice a zlepšit srovnatelnost účetních závěrek a zpráv v rámci Unie a posílit důvěru veřejnosti v ně prostřednictvím zvýšeného a konsistentního uvádění konkrétních údajů (...)“.

[33] K tomu se sluší dodat, že pokud by snad zveřejnění některých údajů účetních záznamů (ve smyslu § 21a odst. 4 zákona o účetnictví) bylo způsobilé přivodit zapsané osobě újmu, bylo by možné uvažovat o tom, že zapsaná osoba by zveřejnila listiny vypočtené v § 66 písm. c) z. v. r. i bez takových údajů.

[34] Důvodová zpráva k návrhu zákona o veřejných rejstřících (sněmovní tisk číslo 986, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 6. volební období 2010–2013, s. 68; dále jen „důvodová zpráva“) k tomu uvádí: „Předpokládá se proto, že veřejný rejstřík a sbírka listin, které mají sloužit jako základní informační zdroj pro veřejnost, věřitele, společníky a zapsané osoby, mají být aktualizované. Proto se v případě porušení povinnosti sdělení rozhodných skutečností nebo předložení listin zakládá možnost uložit pořádkovou pokutu až do výše 100.000 Kč. Ultimativní sankcí je možnost zrušení zapsané osoby, nicméně na tuto možnost musí být tato osoba zvláště upozorněna a musí jí být poskytnuta lhůta pro nápravu.“

[35] Z důvodové zprávy tedy plyne, že sankce obsažená v ustanovení § 105 z. v. r. (možnost zrušení zapsané osoby s likvidací) je jedním z právních nástrojů, které mají zajistit naplnění požadavku transparentnosti zapsaných osob. Tato sankce se však může uplatnit až po vyčerpání mírnějších prostředků nápravy (výzvy soudu ke splnění zákonných povinností obsahující upozornění na možnost zahájení řízení o zrušení zapsané osoby s likvidací, či uložení pořádkové pokuty), a poté, kdy byla zapsané osobě poskytnuta přiměřená lhůta k odstranění nedostatků. Zrušení zapsané osoby s likvidací tak představuje prostředek ultima ratio (srov. též § 105 větu za středníkem z. v. r. či R 36/2019).

[36] K otázce povinně zveřejňovaných listin ve sbírce listin se vyjádřil i Ústavní soud, podle něhož tato zákonná úprava sleduje legitimní cíl, když důvodem pro založení účetních závěrek do sbírky listin je, že se jedná o dokumenty, z nichž lze zjistit stav hospodaření zapsaných subjektů, což jsou mnohdy zásadní informace pro investory, resp. obchodní partnery, jakož i pro jiné soutěžitele (účastníky hospodářské soutěže) či spotřebitele (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2015, sp. zn. II. ÚS 2984/14).

[37] Ve světle výše uvedeného lze uzavřít, že právní zájem na zrušení zapsané osoby s likvidací – a to jak z důvodu opakovaného neplnění povinností podle § 104 z. v. r., tak z důvodu neplnění povinností majícího závažné důsledky pro třetí osoby podle § 105 z. v. r. – je zásadně dán již tím, že zápisy v rejstříku a sbírka listin o takové osobě neodpovídají požadavku aktuálnosti a úplnosti a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám.

[38] Promítnuto do poměrů projednávané věci, uzavřel-li odvolací soud (shodně se soudem prvního stupně), že právní zájem na zrušení dovolatelky podle § 105 z. v. r. je dán tím, že sbírka listin ohledně ní nemá žádnou vypovídací hodnotu a neplní svou informační funkci vůči třetím osobám (např. spotřebitelům, zákazníkům a obchodním partnerům), je jeho právní posouzení věci správné.

[39] Argumentuje-li dovolatelka tím, že směrnice stanoví, že „členské státy mohou mikropodniky osvobodit od povinnosti zveřejňovat roční účetní závěrku“, a napadené rozhodnutí je tak se směrnicí v rozporu, přehlíží, že česká právní úprava – jak vyplývá ze znění § 66 písm. c) ve spojení se § 105 z. v. r. – této možnosti nevyužívá (k tomu srov. též odstavec [18] tohoto usnesení).

[40] Jelikož se dovolatelce prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahového vymezení správnost rozhodnutí odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo a jelikož Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady řízení, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)